

”נפגשים בפרשה”, התשע”א

פרשת תרומה

הרב אבינר ואלישיב רייכנר

השיעור נמסר בכל שבוע באתר מכון מאיר: meirTV.co.il. להערות/הארות: matan.ozana@gmail.com

א. ”דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה”: דבר זה הוא תמוה, שדווקא את המשכן בונים מתרומות של בני, לאחר שבפרשות הקודמות הורגלנו לכך שהכל מגיע מן השמים - לוחות הברית, המשפטים, המן, השליו - דווקא את המקום הקדוש ביותר צריכים בני האדם לבנות?

המקדש, המשכן הוא-הוא עבודת ה'. ויסוד עבודת ה' הוא לתת. אנשים חושבים שהעולם הזה הוא גן שעשועים בחסות בורא העולם, וכאשר דברים לא מתנהלים כרצונם הם מתחילים להתרעם. ולא היא, עולם זה הוא עולם של עבודת ה', של נתינה ועשיה. ומה כבר אנו יכולים לתת אל מול האינסוף? מעט מאוד, אך את המעט שאנו יכולים מחויבים אנו לתת.

ב. בתרומה יש ענין של התחברות, שמצד אחד מי שהתנדב יכול להרגיש קשור יותר למקום. ומצד שני יש כאן צד מסוכן של הרגשת בעלות על המקום.

אכן כן, ולכן צריך לתת מחצית השקל שממנה הוקמו יסודות המשכן - האדנים. ומדוע באמת לתת חצי שקל? ספר הזוהר אומר שכל אדם מורכב משני חלקים - חצי קיבל מהסביבה שלו ב”רושה” (משפחתו, חבריו וכדומה), וחצי הוא שלו (מתוך עמלו ויגיעת כפיו). על החצי שהוא קיבל במתנה הוא משלם.

ג. אם כבר בתרומות עסקינן, היום פונים אל כ”א מאיתנו הרבה גופי חסד ועמותות וכבר קשה להחליט למי צריך/כדאי לתרום, יש הרגשה של מסחור של התרומות.

ובשל כך הגמרא אומרת שלא נותנים תרומה עד שבדקים אם המקבל זכאי לקבלה. על פי רוב כל יהודי הוא בחזקת כשרות, אך יש יוצאים מן הכלל - אחד מהם הוא למשל כאשר הופכים את התרומה ל”מסחרה”, והשני הוא מי שבא למלחמה ומשתמט מלהלחם, ואז נדרש לבדוק אותו. רוב מבקשי התרומות כיום הם רמאים (כ-90%), ולכן צריכים להיות ביקורתיים בנושא. למשל, לעניים שברחוב יש חיוב לתת רק ככותבת (כיוון שהם אוספים מאנשים רבים). ניתן למשל לתרום למכון מאיר או למקומות שבבירור ידוע שהכסף מגיע למקומות טובים ונכונים.

ד. התורה נותנת משקל גדול לעבודת הקרבנות ובנין המשכן. ואולי עלינו לתת משקל גדול יותר לחתירה להקמת המקדש בימינו, הרי כבר הגענו לא”י ואחזנו בה?

הגאון ר' צבי הירש קלישר אמר ששיבת ציון בוודאי מורכבת משיבה לארץ, התפתחות חקלאית וכלכלית - שיבה ”גשמית” בקיצור - אך בעיקרה צריכה היא לחתור להקמת המקדש והקרבת קורבנות בו. אבל, כל גדולי ישראל באותו הדור חלקו עליו, וזאת מפני שהרמב”ם קובע לנו בהלכות מלכים שיש סדר לדברים: ראשית כל אנו מצווים על מינוי מלך, אח”כ מחית עמלק ולבסוף הקמת המקדש. לכן, ראשית נתמקד בהקמת מלכות ישראל כמו שצריך, ומשם נמשיך ע”פ הסדר.

ה. ומה לגבי ההתעוררות שמצויה כיום לעליה להר הבית?

כאשר כבשו את ירושלים, שאלו את הרבנות הראשית בנושא עליה להר הבית, והתקבלה החלטה של רוב הרבנים שאמרו שלא לעלות להר הבית אלא למטרה אחת ויחידה - בנין המקדש. וכל עוד לא הגיע הזמן לבניה, הכריעו שעוד לא עולים. ב"משפט כהן" אומר הרב קוק שישנו "ריחוק המחבר", כלומר יש מקומות בהם דווקא הריחוק גורם לקרבה עצומה, וכך גם בנושא זה.

ו. בפרשה מתוארים כלי המשכן. בתוך קודש הקדשים ישנו ארון הברית שהוא הדבר הקדוש ביותר בכל המשכן. מה הפך את הארון לקדוש ביותר?

ארון הברית הוא התורה, והיא דבר ה' שמדריך אותנו בעולם הזה. היא סדר העולם וסדר האדם (ע"פ המהר"ל), והיא השורש של הכל, ולכן היא במרכז העניינים. ר' חיים מוולז'ין בספרו "נפש החיים" ממשיך את הדבר לגוף האדם, כאשר התורה היא הלב.

ז. על הארון מונחים הכרובים. מדוע במקום הקדוש ביותר מופיעים שני פרצופי תינוקות, וזאת עוד לאחר שבעשרת הדברות נצטוונו שלא לעשות פסל וכל תמונה?

מספר הכוזרי עולה כי ה' ציווה כאן בפירוש שכן לעשות כרובים. הכרובים הופיעו בנוסף על הפרוכת, וגם על היריעות. יש כרובים שהם "מעשה רוקם" - על הבד, ויש כרובים שהם "מעשה חושב" - שהם טבועים בבד. צריכה להיות תמימות מבחינתנו לציווי ה' שכאן יש ענין להכנסה של כרובים, על אף שבאופן כללי - "לא תעשה לך פסל וכל תמונה".

ח. בקודש נמצאים השולחן והמנורה, שמסמלים את העושר והחכמה. הרוצה להחכים - ידרים, והרוצה להעשיר - יצפין. מדוע בתוך הקודש אנו צריכים סמלים אלו?

אמנם זוהי ההסברה שנותן הרש"ר הירש - שמדובר בסמלים, אך ניתן לומר שהשולחן אכן מביא בפועל לידי עושר, והמנורה בפועל מביאה לידי חכמה. הרב קוק אומר שהמצוות הן "יצירות", כלומר פועלות פעולות ממשיות במציאות, ואינן סמל בעלמא. ומכיוון שצריך כלכלה, צריך חכמה - אחרת אין בסיס איתן להופעת התורה, אזי גם הם מופיעים בקודש, כבסיס לתורה.

ט. למנורה יש קשר מיוחד לאהרן הכהן. מה עניינו של קשר זה?

"שפתי כהן ישמרו דעת תורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא". לכהנים, בפרט לכהן הגדול, היה תפקיד תורני חינוכי בחיי האומה כולה. הם המחברים את האומה עם הקב"ה.

שבת שלום ומבורך